

HET GEZAMENLIJKE GEVOEL VAN EENHEID; Tarab met Sena en Karin van der Knoop

Dit seizoen volgde ik de interessante jaartraining tarab met Sena en Karin v/d Knoop (Lady Moonlight) in de studio van Karin in Rijswijk. Beide leraressen hebben een brandende hartstocht voor de Oriëntaalse dans en zijn uitermate bedreven in hun vak: ze staan ver boven de materie en spelen ermee met het grootste gemak. Het was een genot om mee te gaan in hun passie en de lessen te volgen. En ik heb mooie dingen met mijn medecursisten zien gebeuren. Na de laatste workshop had ik met Sena en Karin dit interview

Hoe zijn jullie tot deze cursus gekomen ?

S: We wilden al lang met elkaar samenwerken en hadden al eerder het plan een jaartraining traditionele Egyptische dans te geven maar daar kregen we te weinig aanmeldingen voor.

K: De laatste jaren is er nauwelijks nog instroom van nieuwe beginners. Ik kon niet meer leven van de dans er werk nu mee in het tuinonderhoudsbedrijf van mijn man. Het aantal cursisten bleef teruglopen. Ik dacht het is nu of nooit, er is niets meer te verliezen en dat geeft vrijheid, ruimte. Een goed moment om alleen maar dat door te gaan geven waar je echt in gelooft, zonder terughoudendheid of concessies. Enkele jaren terug ben ik een cursus Tarab gaan geven voor gevorderden gegeven van 10 lessen, op uitnodiging, met eindpresentatie. Alle genodigden kwamen op één na die op die echt niet kon op het lestijdstip. Later hoorde ik dat Sena in dezelfde periode enkele workshops over Tarab had gegeven en heb haar gebeld om er samen iets mee te gaan doen.

S: Ik vond de tijd ook rijp om deze cursus aan te bieden. Een paar keer had ik al een workshop over tarab gegeven en die zaten vol, dus er was kennelijk behoefte aan. De tijd vond ik rijp omdat ik veel onechte dingen zag op het podium, veel show en weinig diepte in de dans. Als danseressen echt de diepte in willen moeten ze vanuit hun innerlijk dansen, moeten ze eenvoud in hun dans toelaten waardoor er meer ruimte komt voor het gevoel. Daar vorm aan geven, daar wilde ik me op gaan focussen te samen met Karin.

Wat is tarab voor jullie ?

S: Dat is niet in één woord te vatten

K: Het is de spirituele essentie van kunst, het is balanceren tussen lichaam en geest, het is de scheidslijn daartussen

S: Het is de magische band tussen danseres, muzikanten/de muziek en het publiek. Het zijn de emoties die je als danseres op dat moment voelt en die je wilt delen met je publiek. Het is dus een verbinding en juist door die verbinding krijg je die wisselwerking tussen de danseres, de muziek en het publiek

K: Het is een transformatieproces, het heeft te maken met het gezamenlijk ervaren van een gevoel van eenheid, dat heerlijke gevoel wat je kunt delen te samen en dat te samen zijn dus de danseres, de muzikanten/de muziek en het publiek zoals Sena zegt. Inderdaad, het verbindende element is belangrijk. Oum Kalthoum verbond bijvoorbeeld de Egyptenaren, liet hoop in hun harten stromen toen Egypte nog niet onafhankelijk was.

S: En door haar muziek vergaten de mensen hun zorgen, de honger en de kommer en kwel van alle dag

Is tarab dan alleen de muziek van Oum Kalthoum ?

S: Natuurlijk bestaat er meer Egyptische muziek naast die van Oum Kalthoum die tarab is. En niet alleen de Egyptische muziek kan tarab zijn. Nederlandse muziek kan dat even zo goed in zich hebben. Alleen zal de ene toehoorder geraakt worden door bepaalde muziek terwijl het een andere toehoorder nauwelijks iets doet

Wat maakt muziek dan tarab ?

K: Het zijn de subtiele nuances van gevoel, juist die gevoelens die niet zo expliciet zijn zoals blijheid of woede. Juist die nuances die niet in woorden te vatten zijn zorgen voor kippenvel. Ze maken iets los. Je gaat door verschillende gevoelsstromen heen en ervaart daarin troost en opwinding, dan rust, eenheid en verbinding. Het is een vraag waar door het ondefinieerbare van het begrip moeilijk op te antwoorden is

Hoe hebben jullie de lessen opgebouwd ?

S: Het is niet het idee van hier moet je op duwen of daar aan trekken wil je tarab oproepen. Kon je het maar neerzetten als punt 1 en dan punt 2 en dan punt 3 en dan krijg je tarab, maar zo gaat het niet. In ieder geval hebben we altijd overleg voor de les. We zoeken dan een aantal thema's uit en dan kijken we verder wat er uit komt, want we stappen altijd deels van het plan af

K: Ik kan me moeilijk aan plannen houden. Je ziet op een gegeven moment iets gebeuren bij de cursisten en daar ga je dan verder op in. Dan pas je je plannen aan. Maar de plannen zijn onder de oppervlakte wel als rode draad aanwezig. Voor een goed gevoel heb je een evenwicht nodig tussen structuur/ houvast en loslaten/spontaniteit.

S:. Belangrijk is wat er in het moment ontstaat. Vaak heeft dat dan met emotie te maken die je dan ziet of voelt en waar je op dat moment iets mee moet. Er ontstaat vaak iets ter plekke, dus vaak kun je een plan hebben maar kom je op totaal iets anders uit.

K: De dansers die naar deze training komen zijn gevorderd t/m professioneel en hebben al een goede technische ondergrond. Eerst is het van belang dat cursisten oordelen loslaten over zichzelf en hoe ze wel of niet horen te dansen. Daardoor komt er ruimte voor gelukservaring in dans en verbinding in alle opzichten (b.v. met jezelf, de muziek, de

anderen, met creativiteit van binnenuit . Als dat vrijuit stroomt gaan we weer wat structuur inbrengen zoals ritmes en muziekinterpretatie. Houvast is zeker nodig om vrijkomende energie te kanaliseren, anders kan je het gevoel krijgen in een luchtledig te belanden. Maar als er geen energie stroomt valt er niets te kanaliseren. Structuur en spontaniteit zorgen samen voor een evenwicht tussen veiligheid en vrijheid.

Nederlandstalige muziek is zonet al genoemd. Waarom hebben jullie de cursisten hierop laten voordansen ?

S: Ik ben op dat idee gekomen. De Arabische taal in de Arabische muziek waar wij als westerse danseressen op dansen zit niet als vanzelf in je hart waardoor je het gevoel en de extase in de muziek niet zo als vanzelfsprekend voelt en kunt laten zien zoals een Egyptische danseres dat kan. Je kunt in het slechtste geval zelfs een vals sentiment creëren doordat je danseressen ingestudeerde gebarentaal ziet doen op het podium. Om het gevoel toegankelijker te maken hebben we Nederlandstalige muziek bij de voordansopdracht gekozen. En dat dit als tarab uitwerkt en mensen geraakt zijn hebben we bij de reacties op deze dans meermalen gezien

Wat hebben jullie met de cursisten zien gebeuren gedurende het jaar ?

S: Heel veel. Van ongeloof en hoe moet ik dit doen en verbazing tot het zien groeien van het besef dat je dans mooier wordt als je durft los te laten en dat je meer van je dans maakt als je juist minder moves gebruikt. In het begin was er nog vaak een gevoel van “ik heb nu 4x dit gedaan en wil nu een variatie anders wordt het saai ”. Later was dit veel minder het geval en zagen we de cursisten meer vertrouwen in zichzelf hebben en zagen we hun dans eenvoudiger én mooier worden

K : Heel belangrijk inderdaad, het loslaten en het dansen vanuit de eenvoud. Je zag een thuiskomen in zichzelf, innerlijke rust en een besef van “ik kan het”. Je ziet in iedereen het potentieel, maar dat moet je opgraven. Ook als iemand alleen voor de show danst, zelfs dan zie je het potentieel, de bron waaruit iemand danst en zo iemand zou deze bron kunnen openen om tot zichzelf te komen.

Jullie geven een certificaat ?

S: Het is géén diploma, zo van je hebt nu dit of dat gepresteerd dus ben je geslaagd. Het is veel meer een bewijs dat je hebt deelgenomen, dat je ergens deel van hebt uitgemaakt, het besef iets waardevols gedaan en gedeeld te hebben met anderen

K: We dachten dat de deelnemers daar misschien best blij mee zouden zijn. Het geeft een soort rituele afsluiting en onderstreept een waarde. Ik geloof in de waarde van wat we hebben gedeeld in deze cursus, en dat het cursisten een laag dieper gebracht heeft. Er zitten zoveel schoonheid, wijsheid en diepte in deze dans, dat moeten gewoon worden

doorgegeven, om te blijven leven. Voor het verdwijnt, want het staat momenteel op een griezelig laag pitje in Nederland.

S: Je ziet nu alleen maar robotjes die mooi zijn en mooi en zelfs fantastisch kunnen dansen maar de diepere laag wordt niet geraakt. Daardoor voelen vrouwen zich uitgesloten door leeftijd, gewicht en door de complexe technieken die je tegenwoordig ziet. En dan denken ze dat ze niet goed genoeg zijn en dat deze dans niet voor hen is weggelegd

K: Maar buikdans is juist voor iedere vrouw en is van nature voor iedereen toegankelijk .

S: Ik hoop ook dat de dans zal blijven bestaan en niet verloren gaat en ik zie het als een missie om van de daken te schreeuwen hoe mooi deze dans is voor alle vrouwen.

Komt er een vervolgcursus ?

S: In september komt er een vervolgcursus voor diegenen die dit jaar hebben gedaan en er komt een nieuwe cursus voor cursisten die dit nog nooit hebben gedaan. We gaan dus deze serie herhalen maar doen niet hetzelfde omdat het andere cursisten zijn. Hoe de vervolgcursus er uit gaat zien daar gaan we nog over brainstormen.

S: In ieder geval willen we iets met muziekanalyse doen en verder de diepte ingaan.

K: En we gaan het dansen vanuit de organen uitbouwen. Elke les een orgaan belichten. Organen zijn verbonden met specifieke emoties/gevoelens die je kunt communiceren in beweging, muziek en/of liedtekst.

S: En we zullen we net zoals in dit jaar tijd te kort hebben !

Peter Verzijl